

Anna Grzebieluch
(Warszawa)

MATERIAŁY WACŁAWA LEWIŃSKIEGO
(1897 – 1947)
(III-13)

Wacław Lewiński urodził się 3 sierpnia 1897 roku w miejscowości Wielka Łopatycha na Krymie jako syn Józefa i Antoniny z Żabińskich. W roku 1918 ukończył gimnazjum ogólnokształcące w Tomsku i rozpoczął studia lekarskie na tamtejszym Uniwersytecie. Od roku 1922 kontynuował je na Uniwersytecie Wileńskim, gdzie w roku 1925 uzyskał dyplom. Ze względu na swoje zainteresowania medycyną doświadczalną i sądową w roku 1925 rozpoczął studia chemiczne na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Wileńskiego, które kontynuował później na Uniwersytecie Lwowskim, gdzie w roku 1929 uzyskał absolutorium.

Pracę rozpoczął jeszcze w czasie studiów, najpierw jako młodszy asystent w Katedrze Neurologii u profesora S. Władczyki (1.I.1923-28.II.1926), potem jako starszy asystent Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Wileńskiego u profesora S. Schillig-Siengalewicza (1.III.1926-31.X.1929). Od roku 1929, zamieszkawszy na stałe we Lwowie, rozpoczął pracę jako starszy asystent Zakładu Anatomii Patologicznej Uniwersytetu Lwowskiego u profesora W. Nowickiego (1.XI.1929-30.VI.1935). Równocześnie pracował jako lekarz analityk w Zakładzie Analityczno-Lekarskim Kasy Chorych u profesora J. Hellera (1929-1935). W roku 1935 przeniósł się do Warszawy, gdzie został starszym asystentem Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Warszawskiego u profesora W. Grzywo-Dąbrowskiego (od 1.VII.1935 do wybuchu wojny).

Podczas okupacji niemieckiej (od 1.I.1940) pracował na stanowisku prosektora Szpitala Św. Ducha i wykonywał sekcje zwłok w Szpitalu Dziecięcym im. Karola i Marii w Warszawie. Wykładał też anatomię patologiczną oraz prowadził ćwiczenia z histopatologii i sekcji zwłok na tajnych kursach lekarskich Uniwersytetu Warszawskiego i Uniwersytetu Ziem Zachodnich oraz Szkoły Doc. Zaorskiego (1939-1944). Po Powstaniu Warszawskim znalazł się w Krakowie, gdzie objął posadę prosektora w Szpitalu Św. Łazarza.

Po zakończeniu wojny Wacław Lewiński przeniósł się do Łodzi. Był założycielem i pierwszym kierownikiem (od 1.IX.1945) Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Łódzkiego.

Zmarł 17 maja 1947 roku w Łodzi, pochowany został na cmentarzu „Na Dołach”. Pozostawił żonę Helenę z Leśniewskich i syna Stanisława.

Materiały liczące 0,05 m.b. zostały zakupione w maju 1955 r. od wdowy Heleny Lewińskiej. Zostały one wpisane do ks. nab. pod nr 34 a inwentarz w roku 2010 przygotowała mgr Anna Grzebieluch.

Spuścizna Wacława Lewińskiego nie daje się ściśle datować, zawiera materiały z lat około 1926-1944. Jest to spuścizna szczątkowa, wg. notatki Heleny Lewińskiej, wdowy po profesorze, maszynopisy kilku innych jego niepublikowanych prac uległy zniszczeniu w Warszawie we wrześniu 1944 r.

Spuścizna podzielona została na dwie jednostki. W pierwszej znalazły się materiały do niepublikowanej pracy *Próby hydrostatyczne w dochodzeniu dzieciobójstwa*, w tym opisy 93 przypadków sekcji noworodków wraz z mikrofotografiami płuc z materiału sekcyjnego Wacława Lewińskiego, które zgromadzone zostały w okresie przedwojennym i okupacyjnym. Według informacji profesora W. Grzywo-Dąbrowskiego praca ta rozpoczęta była w Zakładzie Medycyny Sądowej Uniwersytetu Warszawskiego w czasie asystentury Wacława

Lewińskiego był w nim asystentem. W drugiej jednostce umieszczone zostały nadbitki 32 prac twórcy spuścizny z lat 1926-1939 i niedatowane.

Materiały Wacława Lewińskiego w Archiwum PAN otrzymały sygnaturę III-13. W bazie szukawarchiwach otrzymały numery zespołu 136.

Źródła i bibliografia

1. *Materiały Wacława Lewińskiego*, Archiwum Polskiej Akademii Nauk, sygn. III-13,teczka zespołu.
2. Teresa Ostrowska, *Lewiński Wacław* [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, Wrocław 1972, t. VII/2, z. 73, s. 251.

I. PRACE TWÓRCY SPUSZCIZNY

1. *Próby hydrostatyczne w dochodzeniu dzieciobójstwa*

Fragmety prac, opis 93 przypadków sekcji noworodków wraz z mikrofotografiami płuc, notatki, wypisy z literatury ok. 1935-1944, rkp., masz, l., k. 210 + fot. 28

II. ZAŁĄCZNIKI

2. Anatomia patologiczna, chemia fizjologiczna, medycyna sądowa, toksykologia
Nadbitki prac Wacława Lewińskiego
1926-1939 i b.d., j. franc., niem., pol., druk., sz., k. 268, zob. aneks 1

ANEKS 1

- J. 2. Anatomia patologiczna, chemia fizjologiczna, medycyna sądowa, toksykologia
Rzadki przypadek niedorozwoju nadnercza, „Nowiny Lekarskie w Poznaniu”, 1926, r. 38, z. 21, s. 1-2
Parnas J.K., Mozołowski Wł., W.L., *Über die Ammoniakbildung im Isolierten Muskel und Ihren Zusammenhang mit der Muskelarbeit*, „Klinische Wochenschrift”, 1927, Jahrg. 6, Nr 36, s. 1710-1711
Parnas J.K., Mozołowski Wł., W.L., *Über die Ammoniakgehalt und die im Ammoniakbildung im Blute*, IX, „Biochemische Zeitschrift”, 1927, Bd., 188, Heft 1/3, s. 15-23
Mozołowski Wł., W.L., *Über die Ammoniakgeld und die Ammoniakbildung im Muskel und deren Zusammenhang mit Funktion und Zustandsanderung. IV*, „Biochemische Zeitschrift”, 1927, Bd. 190, Heft 4-6, s. 388-398
„Ascaridiasis” jako przyczyna śmierci nagłej u dzieci, „Warszawskie Czasopismo Lekarskie”, 1929, r. 4, nr 10, s. 1-12
Parnas J.K., W.L. Jaworska J., Umschweis B., *Über den Ammoniakgehalt und die Ammoniakbildung im Froschmuskel. VII*, „Biochemische Zeitschrift”, 1930, Bd. 228, Heft 4-6, s. 366-400
Mięsakowaciejąca torbiel jamy opłucnej, „Polska Gazeta Lekarska”, 1931, nr 2, s. 3-11
O wartości oznaczania ołowiu we krwi i w moczu dla rozpoznania ołowicy, „Wiadomości Lekarskie”, 1931, r. IV, nr 12, s. 3-8
Postępy w chemiczno-klinicznej analizie krwi, „Wiadomości Lekarskie”, 1931, r. IV, nr 3, s. 3-37

Z kazuistyki Instytutu Anatomii patologicznej U. J. K.: Prosówka rakowa płuc w przypadku raka żołądka w dwudziestoletniego osobnika, „Polska Gazeta Lekarska”, 1931, r. X, nr 23, s. 1-7

Torbielak brodawkowaty nerki, „Nowiny Lekarskie w Poznaniu 1932, z. 21, s. 1-7

W sprawie pierwotnej marskości wątroby u niemowląt, „Nowiny Lekarskie w Poznaniu”, 1932, z. 13, s. 1-17

La Distillation Isothermique de L'Ammoniaque. Ammoniaque et Methylamine, „Comptes rendus des séances de la Société de Biologie”, 8 Janvier 1934, t. CXV, p. 970

La Distillation Isothermique de L'Ammoniaque. Influence de la Concentration en Ions II, „Comptes rendus des séances de la Société de Biologie”, 8 Janvier 1934, t. CXV, p. 972

W sprawie statystyki sekcyjnej nowotworów, „Nowotwory”, 1934, t. IX, nr 1-4 (41-44), s. 1-4

Wykrywanie białka w moczu, „Praktyka Lekarska”, 1934, ark. 7, s. 3-11

Z badań nad mięsakiem szczurzym, „Nowotwory”, 1934, t. IX, nr 1-4 (41-44), s. 1-10

Akute Zinkchlorid-Vergiftung, „Vergiftungsfallen”, 1935, Bd. 6, Lieferung 2, s. 15-20

Ostre zatrucie chlorkiem cynku, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie”, 1935, r. VIII, nr 1, s. 1-18

Parnas J.K., W.L., *Über den Ammoniakgehalt und die Ammoniakbildung im Muskel*. XXII, „Biochemische Zeitschrift”, 1935, Bd. 276, Heft 5-6, s. 398-407

Ocena użyteczności badania cech grupowych dla kryminalistyki, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie”, 1936, nr 2, s. 1-21

Über die Verwertbarkeit der Blutgruppenuntersuchungen in der Kriminologie, „Deutsche Zeitschrift für die Gesamte Gerichtliche Medizin”, 1936, Bd. 27, Heft 3, S. 194-206

Dwukrotny samobójczy postrzał mózgu, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie”, 1938, r. XI, nr 4, s. 1-13

W.L., Manczarski Stanisław, *Ocena sadowo-lekarska odległości strzału karabinka małokalibrowego P. W. U.*, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie”, 1938, r. XI, nr 2, s. 1-13

O zastosowaniu lupy silnie powiększającej do badania powietrzności płuc noworodków, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie”, 1938, r. XI, nr 2, s. 3-5

Quecksilberoxycyanid-Vergiftung, „Sammlung von Vergiftungsfallen”, 1938, Bd. 9, Lieferung 8/9, s. 99-100

W.L., Manczarski Stanisław, *I. Międzynarodowy Kongres Medycyny Sądowej i Społecznej*, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie”, 1939, r. XII, nr 1, s. 1-28

Śmiertelne rażenie prądem elektrycznym o niskim napięciu, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie”, 1939, r. XII, nr 2, s. 1-7

Z kazuistyki ran postrzałowych, „Czasopismo Sądowo-Lekarskie”, s. 1-3 [między 1.III.1926 a 31.X.1929]

Amonjak [!] a metyloamina, s. 3-6, [post 1932]

Destylacja izotermiczna amonjaka II. Wpływ stężenia jonów wodorowych, s. 3-6, Lwów [między 1932 a 1.VII.1935]

Śmiertelne samobójcze zatrucie oksycyjankiem rtęci, s. 9-14, [między 1.VII.1935 a 1.IX. 1939]